

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO
Sendes kun på epost_postmottak@bld.dep.no

Deres ref.: -	Vår ref.: HBORING S14/4665	Arkivnr.: F47 &13 L64627/14	Dato: .12.2014
-------------------------	---	--	--------------------------

Ved henvendelse vennligst oppgi referanse S14/4665

Høringssvar - forslag om å utvide adgangen til å pålegge hjelpetiltak med hjemmel i barnevernloven

Det vises til forslag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) om å utvide adgangen til å pålegges hjelpetiltak med hjemmel i barnevernloven, med høringsfrist 05.12.2014. Det forslås følgende endringer (fremkommer i kursiv):

- Barnevernloven § 4-4 tredje ledd skal lyde:
 - *"Fylkesnemnda kan om nødvendig beslutte at tiltak som opphold i barnehage eller andre egnede dagtilbud, opphold i besøkshjem eller avlastningstiltak, leksehjelp, fritidsaktiviteter eller bruk av støttekontakt skal settes i verk ved pålegg til foreldrene. Når det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg og hindre at en situasjon som beskrevet i barnevernloven § 4-12 skal oppstå, kan fylkesnemnda gi pålegg om tilsyn, meldeplikt og urinprøver. På tilsvarende vilkår kan fylkesnemnda gi pålegg om omsorgsendrende tiltak. De omsorgsendrende tiltak som anvendes skal være faglig og etisk forsvarlige og bygge på et allment akseptert og sikkert kunnskapsgrunnlag. Pålegg om hjelpetiltak etter dette ledd kan opprettholdes inntil ett år fra vedtakstidspunktet. Pålegget kan forlenges med inntil ett år etter nytt vedtak. "*
- Barnevernloven § 4-4 tredje ledd 3. til 5. setning blir nytt fjerde ledd.
- Barnevernloven § 4-4 fjerde ledd blir nytt femte ledd.
- Barnevernloven § 7-14 annet ledd skal lyde:
"Det kan treffes vedtak uten forhandlingsmøte: når sakens parter samtykker og hensynet til en betryggende saksbehandling ikke er til hinder for det, eller når saken gjelder krav om endring i forhold til et tidligere vedtak eller dom, eller saken gjelder pålegg om hjelpetiltak etter § 4-4 tredje ledd, og nemndleder finner dette ubetenkelig hensett til sakens tema, vanskelighetsgrad, behovet for fagkyndighet og hensynet til en forsvarlig behandling."

Asker kommune v/komite for oppvekst har avgitt følgende høringsuttalelse på møte 02.12.2014, sak /14:

Asker kommune støtter i hovedsak forslaget til å utvide adgangen til å pålegge hjelpetiltak med hjemmel i barnevernloven, med følgende kommentarer og forslag til endringer:

Vedrørende å pålegge hjelpetiltak

Asker kommune ser at det er både fordeler og ulemper ved at man innfører en hjemmel i barnevernloven for å pålegge hjelpetiltak, men at fordelene er større enn ulempene. Ikke minst ser man det er behov for dette når man må henlegge saker med bekymring og man ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gå til en sak om omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-12. Asker kommune vil imidlertid presisere at forslaget ikke må medføre at flere barn lever over tid i en Omsorgssviktsituasjon (§ 4-12), for eksempel ved at barneverntjenesten, i tillegg til å ha prøvd frivillige hjelpetiltak, også må ha prøvd ut tvungne hjelpetiltak før en sak kan fremmes etter barnevernloven § 4-12.

Asker kommune savner en vurdering av forslaget opp mot det forhold til at man kan henlegge en undersøkelse med bekymring og ta opp saken etter 6 måneder, jf. BLDs brev av 26.08.2008 «Anbefaling om nye rutiner for saksbehandling dersom foreldrene nekter å motta hjelpetiltak etter § 4-4”.

Vedrørende type hjelpetiltak

- Kompenserende tiltak:

BLDs forslag om å pålegge hjelpetiltak har som formål å forbedre situasjonen til barnet og forebygge mer inngripende tiltak som omsorgsovertakelse. Asker kommune anser at kompenserende tiltak i liten grad vil forebygge tiltak som omsorgsovertakelse. Asker kommune viser til at foreldre/ungdommer over 15 år som hovedregel stiller seg positive til kompenserende tiltak i form av fritidsaktiviteter, avlastningstiltak, støttekontakt osv. De eksemplene som foreslås er primært rettet mot barna/ungdommen og ikke foreldrene. Det er ikke på dette området det er størst behov for å pålegge hjelpetiltak, med unntak i de situasjoner hvor ungdommen ønsker tiltak, men foreldrene nekter å samtykke til tiltaket.

Asker kommune stiller seg også noe undrende til at man finner det nødvendig at det spesifiserer hvilke type kompenserende tiltak som kan pålegges. Det vises i den forbindelse til argumentene for at man fjerner eksemplene fra bestemmelsen i barnevernloven § 4-4 i 2013, jf. Prop. 106 L (2012-2013). Det er på tilsvarende måte viktig her at man retter oppmerksomheten mot hva som er ønsket virkning av et slikt tiltak, og ikke hva det konkrete tiltaket skal være.

Asker kommune vil påpeke at hvis det er ønskelig med en spesifisering av hvilke kompenserende tiltak som kan pålegges, anbefaler vi at leksehjelp tas ut. Det er skolens ansvar å legge til rette for og finansiere leksehjelp, ikke barneverntjenesten.

Asker kommune finner at forslaget ikke er tilstrekkelig utredet i forhold til hva dette vil innebære for barna/ungdommen, spesielt gjelder dette i forhold til et pålegg om hjelpetiltak i form av et besøkshjem der hvor foreldrene er uenige i dette. Selv om selve tiltaket besøkshjem kan tilføre barna noe godt, kan det være at et slikt pålagt hjelpetiltak vil ende som svært belastende for barna når foreldre ikke gir tillatelse til dette. Denne problemstillingen er kjent når det gjelder barn

som skal flyttes i fosterhjem. Det bør vurderes grundig om denne påkjenningen og belastningen blir ytterligere forsterket ved et besøkshjem, da barna må veksle mellom de to basene i større grad enn ved omsorgsovertakelse i fosterhjem. Barna må tåle å stå i, samt håndtere foreldrenes motstand og manglende aksept i et altfor stort omfang. Barneverntjenesten kan som offentlig organ påføre barna lojalitetsproblematikk, noe som ikke anses verken forsvarlig eller til barnets beste.

- Vedrørende omsorgsendrende tiltak:

Asker kommune støtter lovforslaget. Det anses både nødvendig og hensiktsmessig å pålegge omsorgsendrende hjelpetiltak i enkelte tilfeller. Dette anser å kunne forbedre situasjonen til barnet og forebygge mer inngripende tiltak som omsorgsovertakelse. Omsorgsendrende tiltak vil i hovedsak være rettet mot å endre foreldrenes omsorgsutøvelse gjennom ulike former for foreldreveiledning. Det anses som mulig å gjennomføre uten at det går utover barnet, jf. det som er skrevet om kompenserende tiltak.

- Vedrørende å pålegge atferdsendrende tiltak

Asker kommune anser at det er viktig at man også kan pålegge atferdsendrende tiltak til barn og unge. Bakgrunnen for dette er følgende:

Det er som kjent en økning i barn og unge med psykiske vansker og lidelser. Det er også en utvikling med at barn og unge på barneverninstitusjoner har større psykiske lidelser enn tidligere. Det er ikke anledning til å plassere barn og unge med «rene» psykiske vansker etter barnevernloven § 4-24. Asker kommune har erfart at det forhold at et barn viser alvorlige atferdsvansker kan skyldes psykiske vansker. Det kan således stilles spørsmålstegn til om barnevernet har et riktig tiltaksapparat inkl. institusjonsplasser for barn med både atferdsvansker og psykisk sykdommer.

Det er også viktig at de barn/unge som er plassert etter barnevernloven § 4-24 får den behandling som kan gis under helserettens regler. Det er imidlertid enda viktigere at barn/unge med psykiske problemer får den hjelpen inkl. institusjonsplass innenfor det psykiske helsevernet når det er påtrengende nødvendig.

Ungdommer med mer innadvendte livstruende psykiske problemer bør tas imot i helsevesenet fremfor etter barnevernloven § 4-24. Antagelig er slik hjelp bedre tilpasset for eksempel depresjoner, spiseforstyrrelser og selvmordsforsøk enn den som kan gis ved en institusjon som i det vesentlig grad er innrettet mot utagerende ungdommer med alvorlige kriminalitets- og rusproblemer. Barneverntjenesten har ikke i dag hjemmel i barnevernloven til å presse på, slik at helsetjenesten må ta stilling til om den har hjelpeplikt i slike situasjoner.

Barneverntjenesten kan imidlertid plassere barn og unge i døgnenhet i institusjoner etter lov om psykisk helsevern med hjemmel barnevernloven § 4-24 første ledd. Denne er som kjent i liten grad benyttet. Den aktuelle barne- og ungdomspsykiatrien kan også nekte å ta imot barnet, selv om Fylkesnemnda for barnevern og sosial saker skulle komme til at dette var til det beste for barnet/ungdommen. Asker kommune anser at det er dårlig koordinering mellom barnevern og psykiske helsetjenester og den rettslige situasjonen med ulike lovverk som ikke er samordnet på dette området er utilfredsstillende.

Asker kommune vil påpeke i denne forbindelse at den helserettslige myndighetsalderen er 16 år. Dette skaper mange ganger store problemer for

ungdom som er i ferd med å utvikle alvorlige atferdsvansker. Mange av barn og unge barneverntjenesten kommer i kontakt med har sammensatte problemer inkl. psykiske problemer. Ungdom over 16 år kan både nekte å la seg utrede av helsevesenet og nekte til at foreldre/institusjon får veiledning av for eksempel fra psykiatrien. Dette medfører at barneverntjenesten enkelte ganger plasserer barn/ungdommer som burde vært innlagt eller hatt hyppig oppfølging av psykisk helsevern. Barneverninstitusjoner har ikke nødvendigvis den riktige kompetansen til å ivareta disse ungdommene og vi ser et behov for at de får en annen oppfølging enn i dag. Det bør således også bør være en mulighet for at foreldre og institusjoner kan motta veiledning selv om barnet/ungdommen ikke ønsker dette.

Asker kommune ber på bakgrunn at ovennevnte situasjon BLD vurderer også å endre loven slik at man kan fange opp ungdommer som er i ferd med å utvikle alvorlige atferdsvansker på et tidligere stadium. Det anses både nødvendig og hensiktsmessig i visse tilfeller å pålegge barn og unge hjelpetiltak, for eksempel i form av ART, FFT og MST, for å forbygge at barn og unge utvikler alvorlig atferdsvansker og atferdsplasseringer etter barnevernloven § 4-24, jf. § 4-25.

Asker kommune foreslår derfor at det tas inn i tredje ledd (endringene er understreket):

«På tilsvarende vilkår kan fylkesnemnda gi pålegg om omsorg- og atferdsendrende tiltak. De omsorg- og atferdsendrende tiltak som anvendes skal være faglig og etisk forsvarlige og bygge på et allment akseptert og sikkert kunnskapsgrunnlag.

- Vedrørende kontrolltiltak:

Asker enig at det bør fremgå klart hva slags kontrollerende tiltak som kan pålegges, men finner at «urinprøver» bør endres til «utvidet rustesting». Dette begrepet omfatter flere typer av tester og vil fange opp en evt. utvikling av rustester som blir tilgjengelig etter hvert. Vanlige urinprøver fanger ikke opp all type rus, som det er både nødvendig og hensiktsmessig å avdekke.

Asker kommune foreslår at kontrolltiltakene (*tilsyn, meldeplikt og urinprøver*) også kan rettes mot ungdommer over 15 år og ikke bare foreldre, jf. forslaget om å pålegge atferdsendrende tiltak. Asker kommune støtter at beviskravet for pålegg om tilsyn senkes.

Varighet

Asker er enig i at det kan være hensiktsmessig at visse hjelpetiltak kan pålegges inntil et år, og evt. forlenges ytterligere et år. Det stilles imidlertid spørsmålsteget til om det er hensiktsmessig ved omsorgs- og evt. atferdstiltak. Her bør det vurderes å sette en kortere tid. Det bør fremgå av vedtakene tidsrom og omfang.

Evaluering

Asker anbefaler at disse vedtakene bør følges opp jevnlig tilsvarende som i § 4-5. Tiltaksplan skal utarbeides og at den skal jevnlig evalueres.

Sanksjoner

Asker kommune er enig at det ikke bør kunne benyttes politibistand ved gjennomføring av pålegg. Hvis det ikke er mulig å få gjennomført pålegg om hjelpetiltak, må barneverntjenesten fremme begjæring om tiltak etter § 4-12 evt. § 4-24. Det kan imidlertid vurderes å innføre en hjemmel for hvor lang tid det skal gå før evt. sak vurderes fremmet overfor nemnda etter at hjelpetiltak er

prøvd ut. Det må også vurderes hva som skal skje hvis en familie flytter før vedtak om tvungen hjelpetiltak er iverksatt/gjennomført.

Vedtaksmyndighet

Asker kommune støtter i utgangspunktet BLDs forslag om at det skal være fylkesnemndene som pålegger hjelpetiltakene, med en forenklet saksbehandling. Dette vil bl.a. sikre rettssikkerhet bedre og barneverntjenesten antar at det vil innebære at pålegg om hjelpetiltak lettere kan bli iverksatt/gjennomført når det er en annen instans enn barneverntjenesten som har fattet vedtak om det.

På den annen side kan det være flere fordeler ved at vedtaksmyndigheten ligger hos barneverntjenesten, for eksempel av hensyn til en rask iverksettelse av vedtaket. Et alternativ er at vedtakene fattes på tilsvarende måte som akuttvedtakene, hvor det er tilstrekkelig med en avgjørelse av barnevernadministrasjonens leder. Å pålegge tvungne hjelpetiltak er mindre inngripende enn et akuttvedtak, hvor barnet blir plassert utenfor hjemmet uten foreldrenes samtykke. Deretter kan vedtaket sendes til godkjenning hos fylkesnemndene. En mulighet er at vedtaket ikke kan iverksettes før fylkesnemndene har godkjent vedtaket.

Advokatutgifter i forbindelse med nemndsbehandling

Asker kommune finner ikke at det er vurdert om de private partene skal få oppnevnt advokat i forbindelse med nemndsbehandling, evt. dekning av advokatutgifter.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Asker kommune finner at lovforslaget vil innebære merutgifter og merarbeid for kommunen, både i form av merkostnader til iverksetting av tiltakene og prosessene rundt for eksempel i fylkesnemndene. Asker kommune forutsetter at en lovendring på området medfører at kommunene tildeles tilstrekkelige ressurser til kommunene for å implementere og ivareta de nye oppgavene.

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Andvik
virksomhetsleder/barnevernsjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskreven signatur